

Første store plantedad, november 2012. De 150 fremmødte plantede i rækker med 1,5 meter mellem rækkerne og 1,2 meter mellem hver plante.

Fra bar mark til blomstrende byskov

SKOVREJSNING. Vester Nebels skov er en daglig glæde for byens borgere takket være en velfunderet landsbyplan, en værdifuld plantegave og en imponerende indsats af byens ildsjæle

Af Jeanette Thyssen

En dag ringer telefonen og jeg hører Marianne Schmidts glade stemme: „Nu synes jeg at du skal komme og se vores skov. Træerne er vokset store og vi nyder skoven hver dag.“

Det er fire år siden jeg sidst var på skovtur i Vester Nebel, og jeg er ikke længe om at lade mig lokke vestpå igen. Dengang var skoven blot en spæd spire og planterne kun omkring en halv meter høje.

Det er de ikke mere. Det er et frodigt og flere meter højt syn af grøn skov der sammen med Marianne Schmidt møder mig da jeg ankommer til skoven i udkanten af Vester Nebel. Lærk og hvidel danner et godt tre meter højt tag som skovens ammetræer og hurtigvoksende spydspidser. Men også bøg og eg er skudt godt i vejret sammen med skovens

blomstrende blanding af hvidtjørn, vildpære, vildæble, weichsel og mirabel.

„Ja, vi nyder at træerne er blevet så store og vi i dag har fået en rigtig skov. Vi glæder os også over at møde så mange folk i skoven i alle aldre. Det er lige fra byens dagplejemødre der går tur med børnene til vores unge teenagere og pensionister der dagligt går tur i skoven. Her kommer nok 50 mennesker om dagen. Folk som lufter hund, løber en tur eller nyder en gåtur i det grønne. Alle er glade for skoven og de mange muligheder den giver os for at mødes og nyde naturen,“ fortæller Marianne Schmidt mens hun viser rundt i skoven med solide stenmønstre, grønne opholdslande og en stor, indhegnet frugtland.

Jyden er stærk og sej
Området er virkelig forvandlet på de fire år siden jeg sidst

modte Vester Nebels borgere i november 2012. Da tog Esbjerg Kommunes formand for Teknik og Miljø det første spadestik til byens nye skov, mens jeg havde fornøjelsen af at overrække plantegaven på 12.500 skovplanter som Vester Nebel vandt gennem Danske Planteskoler kampagne Grønne Pletter.

Allerede dengang viste planteprojektet det store fælles engagement som byens borgere besidder. På den første fælles plantedad i november troppede 150 af byens knapt 400 borgere op udrustet med gummistøvler og diverse graveredskaber. Alt fra børnehavsbørn til pensionister var fælles om at plante de første 8.000 træer i novembers tunge plø af klistret lerjord som nærmest sugede støvlerne af folk. Men jydene var stærke og sej og foråret efter fortsatte en hård kerne af byens borgere

med at plante de resterende 4.500 træer og dermed sikre, at de 12.500 træer fik rod i byens spirende skov.

Et oplagt areal til skov

Vester Nebel er en vestjysk landsby mellem Esbjerg og Varde. Den har 135 husstande og knapt 400 indbyggere. Byen er omgivet af et fladt landbrugslandskab. For skoven kom til, havde man ikke udsigt til andet så langt øjet rakte.

Derfor stod en rekreativ skov højt på byens ønskeliste, da Vester Nebels borgere sammen med Esbjerg Kommune tog fat på at udvikle byen med en landsbyplan som blev godkendt af Esbjerg Kommunes byråd i 2011.

Skoven på 42.500 m² ligger i dag som et bredt, grønt bælte i byens sydlige og vestlige udkant langs et parcelhusområde. De 25.000 m² er udlagt som skov, mens de resterende

42

GRØNT MILJØ 10/2016

På fire år er den nye løvskov blevet frodig og begynder at ligne en rigtig skov. Ammetræerne af lærk og hvidel når op i tre meters højde.

17.000 m² primært er græs. Arealet, der ejes af Esbjerg Kommune, forbinder byens multihus i syd med byens nedlagte folkeskole i vest, og som i dag huser en specialskole for voksne.

Mangfoldig, blomstrende

„Vi ville gerne forskønne byen med flere træer og give byen et sted hvor vi kunne komme ud og nyde naturen, motionere og mødes i det grønne. Samtidig har vi arbejdet for at blive Blomstrende Landsby og blev udnævnt i 2011,“ fortæller Marianne Schmidt der er en af de aktive borgere der repræsenterede byen i samarbejdet med kommunen om landsbyplanen. Marianne har siden været primusmotor for skovprojektet.

„Udgangspunktet var at skabe en blomstrende og mangfoldig skov der kan stimulere alle sanser,“ fortæller landskabsarkitekt Steen Gelsing fra Esbjerg Kommune der er arkitekt på skovplanen og det rekreative bånd der leder gennem og slutter op til skoven. „Arterne af træer til skoven er valgt så flest muligt træer blomstrer og giver frugt. Det giver mange sansoplevelser og et rigt dyreliv. Samtidig vidste vi ikke hvad der kunne vokse på den vestjyske jord her på stedet. Derfor har vi også valgt et bredt spektrum af træer i plantepånen.“

Kommunal opbakning

„Esbjerg Kommune har været meget imødekommende overfor vores ønsker,“ understre-

ger Marianne. „Jorden hvor skoven i dag ligger har tidligere huset et alternativt energiforsyningsprojekt med jordvarmeanlæg og et par små vindmøller som i dag er nedlagt, og det var oplagt til at plante en skov her.“

Sammen med landsbyplanen fik byen en klar aftale om arbejdsdelingen med kommunen. „Esbjerg Kommune stillede arealet til rådighed for skoven og leverede faglig konsulentbistand til at realisere projektet. Til gengæld skulle vi selv stå for at skaffe alle midler til materialer med alt fra træer til anlæg af stier og bord-bænkesæt samt arbejdskraft til at plante og vedligeholde skoven og de omgivende græsarealer,“ fortsætter hun.

Det var et omfattende projekt og krævede en vedholdende indsats at skaffe alle midler. „Vi søgte mange forskellige fonde for at få midler til at realisere skovdrømmen. Vi fik 200.000 kr. fra LAG til bl.a. at anlægge stier, men ingen steder var der penge at hente til alle skovplanterne. Det var først da Danske Planteskoler kampagne dukkede op

at byen fik håb om at skaffe de mange planter der var afgørende for at realisere skovdrømmen,“ fortæller Marianne Schmidt.

Godt hjulpet af byens fælles netværk lykkedes det i oktober 2012 Vester Nebel at samle 1.600 stemmer i Grønne Pletteres Facebook-afstemning og dermed vinde skovplanter til en værdi af 115.000 kr. fra Danske Planteskoler.

Første store plantedad

Da plantegaven til Vester Nebel i oktober 2012 var en realitet, gik planteprojektet for alvor i gang. Kommunen pløjede og klargjorde arealet til plantning, mens byens arbejdsgruppe satte snore op til at markere rækkerne planteretning og lavede afstandspinde til at markere række- og planteafstand. Så da startskudet til den store fælles plantedad i november lød, var det lige at gå til: én markerede plantehullet, en anden grave- og en tredje satte træet i jorden og trådte jorden til.

De 12.500 træer var alle skovplanter fordelt på 2.500 stk. lærk og 1.250 stk. af hver

TIDSLINJE FOR VESTER NEBELS BYSKOV

2010: Esbjerg Kommune og Vester Nebel indleder landsbyplan.

2011: Udkast til landsbyplan præsenteres for borgerne.

2011-12: Landsbyplanen godkendes af Esbjerg Kommunes byråd.

2011-12: Vester Nebel søger fonde til at realisere skovprojektet.

Oktober 2012: Byen vinder kampagnen Grønne Pletter.

November 2012: 150 borgere planter de første 8000 træer.

Forår 2013: De resterende 4.500 skovplanter plantes.

Sommer 2014: Skovens stier, frugt- og opholdslande anlægges.

GRØNT MILJØ 10/2016

af de øvrige arter. Arterne blev blandet vilkårligt, undtagen bøgeplanterne. De blev plantet som en ren bøgeskov blandet med lærk og hvidel i en del af skovbæltet. Lærk og hvidel vokser hurtigt og blev derfor plantet som ammetræer for at skabe læ for de andre træer. Træerne skulle plantes i nord-syd-gående rækker med en indbyrdes afstand på 1,5 meter mellem rækkerne og 1,2 meter mellem hver plante.

På plantedagen blev de 150 fremmødte mennesker fordelt i fire grupper der fik en fælles orientering om hvordan de skulle plante inden de gik i gang. Hver gruppe fik sit område og en rådgiver med fra kommunen til at hjælpe undervejs med at plante. Arbejdsgruppen havde sørget for at organisere alt fra mad og toilette og visne holdinddeling, kaffe- og spisepauser og informationsskilte om de forskellige træarter. Jeg skal personligt hilse og sige at det var en fornøjelse at opleve byens organisationstalent. Siden fulgte rækker af flere plantedad efter og de sidste træer blev plantet i foråret 2013.

Udvikler og drifter selv

I sommeren 2014 gik byen i gang med at anlægge stier gennem skoven. Her blev 15-20 cm af jorden til den 2,5 m brede, handicapvenlige sti gravet ud og samlet i et par af skovens ovale lunde for at etablere jordhøje til leg og kælkebakker.

Stierne blev bygget op på en bund på 15-20 cm sand, en midte af 20-25 cm 'Gen-tek' af knust beton og murbrokker og et top lag af 3-5 cm stenmel der blev vibreret undervejs med en pladevibrator.

Siden har byen plantet en frugtland med 70 blandede frugttræer af æble, pære og blommer som er indhegnet og afskærmet med barkbeskyttere for at beskytte frugttræerne mod dyrene. Byen tænker også selv i hvordan de kan berige dyrelivet. De har fået en lokal biavl til at sætte bistader op for at sikre en bedre bestøvning af frugttræerne. Og en lokal pindsvinplejer har sat en halv snes pindsvin ud som byen har bygget pindsvinbo til af paller foret med halm og dækket af kvas så de falder naturligt ind i skovens omgivende økologi.

Skovens opholdslande har fået handicapvenlige bord- og bænkesæt der er bygget og købt af Det Lille Mejeri som ligger i byen og er værkested og opholdssted for unge med særlige udfordringer.

Har båret frugt

I dag slår en lille håndfuld af byens aktive borgere græsset på skift i sæsonen med en fælles indkøbt plænetraktor og tommer de opsatte skralde-spande. Byen har søgt om hjælp fra kommunens Landsbyepedel og får cirka hver fjortende dag i sommerhalvåret hjælp af til at slå græsstierne gennem skovens oaser.

SKOVENS PLANTELISTE

20% Larix eurolepis, lærk, 2.500 stk. 1/1 30-50
10% Alnus incana, hvidel, 1.250 stk. 1/1 40-60
10% Crataegus monogyna, hvidtjørn, 1/1 60-80
10% Fagus sylvatica, bøg, 1.250 stk. 1/1 50-80
10% Quercus robur, stilkeg, 1.250 stk. 1/1 30-50
10% Pyrus communis, alm. vildpære, 1.250 stk. 1/1 50-80
10% Malus sylvestris, alm. vildæble, 1.250 stk. 1/1 50-80
10% Prunus mahaleb, weichsel, 1.250 stk. 1/1 50-80
10% Prunus cerasifera, mirabel, 1.250 stk. 1/1 60-80

Senere er der plantet en æblelund med 70 stk. blandede sorter af Malus domestica, æble, Pyrus communis, pære og Prunus domestica, blomme.

Det er tydeligt at byen ikke er kommet sovende til skoven og projektet har krævet vedvarende engagement fra byens ildsjæle. Heldigvis har skoven også båret frugt.

„Skovprojektet har både rekreativt og socialt været meget positivt for hele byen. Det er dejligt at husene i byen hurtigt er solgt og det er unge mennesker der flytter til. Skoven har virkelig givet vores by en ny værdi,“ fremhæver Marianne Schmidt.

Og hvad er så forklaringen på at Vester Nebel kom til mål med skovprojektet? Både Steen Gelsing og Marianne Schmidt er enige om at byen har været heldige ved at have et oplagt og uudnyttet areal til skoven som kommunen stillede til rådighed. Gelsing forklarer videre at „Vester Nebels borgere selv har ønsket projektet, og har fra start været enige og med i projektet hele vejen. Samtidig har de ildsjæle der var med i begyndelsen,

fortsat gennem hele projektet. Det har også været vigtigt.“

Andelstanken holder

Det er tydeligt at fællesskabet er stærkt og andelstanken den dag i dag har dybe rødder. „Vester Nebel har virkelig en kultur hvor de bruger hinanden. Det er nok den landsby med det største fællesskab. Og de eneste jeg kender der har en forening med det ene formål at lave æbleskiver og gløgg til juletræsfeesten,“ ler Steen Gelsing.

Som Marianne siger da vi slutter besøget: „Vi har en masse frivillige der gør et stort arbejde og Esbjerg Kommune har også en projektkoordinator, Jesper Larsen, som har været en stor hjælp, men vores projekt var ikke lykkedes hvis ikke vi havde fået planterne fra Danske Planteskoler.“ □

SKRIBENT
JEANETTE THYSSEN er havearkitekt, freelanceskribent og fotograf.

Frugtland med 70 blandede frugttræer af æble, pære og blommer som er indhegnet og afskærmet for at beskytte frugttræerne mod vildtet.

44

GRØNT MILJØ 10/2016